

Handläggare: Berit Jernberg
Telefon: 08/508 25 031

Till Länsstyrelsen i
Stockholms län

Ansökan till Länsstyrelsen i Stockholms län om projektmedel till central samordningsfunktion för gruppstöd för utsatta barn och ungdomar

Ansökan

Ansökan avser medel till ett tredje projektår till en samordnande funktion inom Stockholms stad för ett utökat samarbete med frivilligsektorn samt verksamhetsstöd till stadsdelsförvaltningarnas stödgrupper för barn till föräldrar med missbruksproblem, barn till föräldrar med psykisk ohälsa och barn som lever med våld i nära relationer. (2 bilagor)

Bakgrund

Ett samstämt forskningsstöd finns för att barn i familjer med alkohol- eller andra drogproblem och barn till föräldrar med psykiskt funktionshinder, löper större risk för att själva utveckla olika former av psykosociala problem. Missbruk hos en eller båda föräldrar är den vanligaste orsaken till omhändertagande av barn (Vinnerljung, 1996). Omkring 20-30% av de patienter som vårdas inom vuxenpsykiatri är föräldrar till underåriga barn (Socialstyrelsen 1999). Aktuell forskning vid FORUM (Forskningscentrum för ungdomars psykosociala hälsa vid Maria Ungdom och Karolinska institutet) visar att en klar majoritet av föräldrarna (80% av mammorna och 70% av papporna) till de ungdomar som var aktuella vid Maria Ungdom under våren 2004, hade under sin livstid haft diagnostiserade psykiatriska problem och/eller missbruksproblem. Under de senaste decennierna har samhället i högre grad börjat uppmärksamma det mycket skadliga våld som barn indirekt utsätts för, när de lever i en familj där mamma blir slagen.

I Sverige lever 10-15% av andelen barn och ungdomar i familjer där någon av föräldrarna har alkohol- eller drogproblem eller ett psykiskt funktionshinder (Ds 1996:57. Barn idag: Socialdepartementet). Omräknat för Stockholms stad innebär det ca 15.000 barn. Det finns inga exakta uppgifter om hur många barn i Sverige som är utsatta, för att mamma blir slagen. Kommittén mot barnmisshandel uppskattar dock att det rör sig om mellan 100.000 och 200.000 barn i Sverige. Rädda Barnen har i en undersökning uppskattat att vart tionde barn någon gång upplever våld i hemmet, hälften av dem ofta.

Betydelsen av att nå dessa barn tidigt med olika stödinsatser är väl dokumenterat och har visat sig ha positiva och skyddande effekter när så har skett (Lindstein, 1995, 1997 och 2001). Erfarenheterna från stödgruppsverksamheter runt i landet är att barn och unga vill berätta om sina erfarenheter om möjlighet för detta ges.

I BRIS-rapporten för 2005 får unga frågan vad de saknar i sin kommun. De ungdomar som svarade att de ville ha mera stöd, uttryckte behov av fler gruppverksamheter där de kan träffa jämnåriga med liknande problem. Framst ville de unga se fler gruppverksamheter för barn till föräldrar med missbruksproblem, föräldrar med psykisk sjukdom och stöd när man blivit utsatt för sexuella övergrepp.

Socialtjänstförvaltningen drev med medel från stadens kompetensfond projektet Barnstöd Stockholm under perioden 2005-03-01 till 2006-10-31. Det projektets primära syfte var att öka kunskaperna om livsvillkoren för barn till föräldrar som missbrukar, barn till föräldrar med psykiska funktionshinder och barn som lever med våld i nära relationer. Stora utbildningsinsatser genomfördes för personal inom förskola/skola och socialtjänstens enheter inom individ- och familjeomsorgen. En enkätundersökning genomfördes under våren 2006, för att inventera stadsdelsförvaltningarnas nuvarande och planerade gruppverksamheter. Enkäten visade på att kunskaperna kring målgruppen hade ökat, att samverka ofta sker runt utsatta barn, om än inte alltid enligt formaliserade rutiner. Vidare visade enkäten tydligt på brister i att kunna erbjuda olika slags gruppverksamheter för barn och ungdomar.

Centrum för gruppstöd 2006-09-18 – 2008-03-15

Projektet Centrum för Gruppstöd startade 06-09-18. Projektet har kartlagt de resurser som finns i Stockholms stad, både inom den offentliga samt den frivilliga sektorn då det gäller gruppstöd för barn och ungdom i de tre aktuella kategorierna. Kontakter har även tagits med Svenska kyrkan. Projektet har träffat representanter från samtliga stadsdelsförvaltningar för att undersöka behov och önskemål gällande gruppstöd. Kontakter har tagits på regional och nationell nivå för att undersöka vilka metoder som används för gruppstöd, samt för att undersöka eventuell metodutveckling som är på gång. Projektet har tagit del av de utvärderingar och uppföljningar som finns publicerade på området.

Organisation

Projektet centrum för gruppstöd sorterade under sitt första år under Socialtjänstförvaltningens stab. Då projektet inför det andra året kom att arbeta för ett utökat samarbete med frivilligsektorn placerades projektet inom Socialtjänstförvaltningens organisations- och föreningsstöd. Projektledaren fick i uppgift att även arbeta som samordnare för Socialtjänstförvaltningens organisations- och föreningsstöd.

Projektet har tre pågående referensgrupper för områdena barn/missbruk, barn/våld, barn/psykisk ohälsa. Varje referensgrupp har representanter från frivilligsektorn, stadsdelsförvaltningarna, socialtjänstförvaltningen samt

sakkunniga. Det har hållits två referensgruppsmöten per sakområde och referensgrupp per termin. Exempel på teman som varit aktuella är rekrytering till barngrupper samt parallella föräldragrupper.

Under första året startades en för Stockholms stad lokal nätverksgrupp för kunskapsutväxling och informations spridning med representanter från socialjouren och de 14 stadsdelsförvaltningarna. Detta har under det andra året ersatts med fem regionala nätverk med representation av barn- och ungdomschefer från samtliga stadsdelsförvaltningar. Syftet är att om möjligt hitta regionsvisa lösningar för gruppstöd. De fem regionerna är:

- Rinkeby- Kista samt Spånga- Tensta
- Hässelby- Vällingby samt Bromma
- Kungsholmen, Norrmalm, Östermalm samt Södermalm
- Enskede- Årsta- Vantör, Skarpnäck samt Farsta
- Älvsjö, Hägersten- Liljeholmen samt Skärholmen

Ett länsövergripande nätverk av samordnare för gruppstöd har startats där Stockholms stad samt fem av kranskommunerna har träffats en första gång för att utbyta kunskap och erfarenheter.

Utbildning

Projektet har kartlagt tillgången på utbildade gruppleddare inom respektive stadsdelsförvaltning och kunnat konstatera att det generellt finns många välutbildade gruppleddare. Där brister har uppmärksammats har projektet erbjudit möjligheter till utbildningsinsatser. Så har t.ex. 14 medarbetare erbjudits utbildning i individuella krissamtal med barn och ungdomar som har bevittnat våld, s.k. Trappan-samtal på Ersta-Sköndal Högskola. Det är en nödvändighet att barn som upplevt våld först erbjuds ett individuellt stöd. De 14 som genomgått utbildningen säkerställer att det finns minst två utbildade i Trappan- modellen per stadsdelsförvaltning samt på Socialjouren. För medarbetare som redan tidigare har gått utbildning i Trappan har metoduppföljning erbjudits av Inger Ekbom, socionom och psykoterapeut verksam vid Rädda Barnen och en av upphovskvinnorna till modellen. 13 medarbetare deltar vid 4 tillfällen. Storföreläsning (70 platser) har hållits av BuP Bågen, Barn- och ungdomspsykiatriens specialmottagning för barn som upplevt våld i familjen. Då efterfrågan var mycket stor är ett nytt tillfälle bokad.

Projektet erbjuder i samarbete med BRIS utbildning i manualen ”Mina föräldrar är skilda” för barngruppsverksamhet för barn i skilsmässa. Barn som far illa i komplicerade vårdnadstvister är en tydlig grupp inom socialtjänsten och det är inte ovanligt med inslag från de tre problemområdena våld, missbruk och psykisk ohälsa. Sju stadsdelsförvaltningar sänder två medarbetare var under våren på utbildning. Resterande sju stadsdelsförvaltningar under hösten -08. I överenskommelsen med BRIS ingår även handledning då verksamhet startat.

Fyra av de fem regionerna har kommit överens om att skicka två medarbetare per region på utbildningen ”Att arbeta med barn till föräldrar med allvarliga psykiska

problem". Utbildningen ger 7,5 högskolepoäng och genomförs av Ersta Sköndal högskola. Medarbetarna är uttagna utifrån kriteriet att de har tidigare erfarenhet av barngruppsverksamhet men behöver en fördjupad kunskap inom området barn till föräldrar med psykisk ohälsa. Medarbetare vid Schizofreniförbundets verksamhet Källan kommer att vara behjälpliga vid start av grupp. De åtta medarbetarna och verksamhetsansvarige för Källan, samt projektledaren kommer att delta vid den femte nationella konferensen med fokus på barn till föräldrar med psykisk ohälsa/sjukdom i Malmö i april, "Låt oss lära av varandra". Projektet och stadsdelsförvaltningarna delar på kostnaderna för både utbildningen och konferensen.

Storföreläsning (70 platser x 2) har hållits av föreläsare från Finland om stödgruppintervention enligt modellen Beardslee i samarbete med projektet Barnkraft. Projektet Barnkraft stöds av länsstyrelsen och är ett samarbetsprojekt mellan stadsdelsförvaltningarna Kungsholmen, Norrmalm, Östermalm och psykiatrin. Projektet har endast fokus på barn och familj där förälder drabbats av psykisk ohälsa.

Genomgång av aktuellt material om socialpsykiatri i Stockholm stad med utgångspunkt från barnperspektivet har hållits av ansvariga vid Socialtjänstförvaltningen.

Verksamheten Bryggan som erbjuder barngruppsverksamhet för barn till frihetsberövade föräldrar har hållit föreläsning och erbjudit öppna hus för socialtjänstens personal för att besöka verksamheten för att underlätta rekrytering till verksamheten.

Påbörjat utvecklingsarbete

- Projektet har initierat ett samarbete mellan Rädda Barnen och Stockholms stads Barncentrum för att kunna erbjuda barngrupper för barn som upplevt våld i familjen.
- Projektet har slutit en överenskommelse med Schizofreniförbundets verksamhet Källan som kommer att färdigställa en manual utifrån sin verksamhet under 2008.
- Verksamheten Källan ställer sig positiv till att inleda samarbete med de stadsdelsförvaltningar som är i behov av stöd i ett uppbyggnadsskede gällande gruppstöd för barn till föräldrar med psykisk ohälsa.
- Diskussion har inletts med Ersta Vändpunkten om att utöka verksamheten till att även omfatta mittermins intag samt se över möjligheterna att starta ett riktat projekt som öppnar upp verksamheten för barn med invandrarbakgrund i större utsträckning.
- De flesta föreläsningar som arrangerats har varit fullsatta och intresserade har ej kunnat beredas plats. Projektet ser därför att det är av vikt att erbjuda för området angelägna föreläsningar kontinuerligt samt att vidga kretsen att omfatta även de som arbetar på vuxensidan inom socialtjänsten samt frivilligsektorn.
- Projektet kommer att ha tillträde till Stockholms stads kuratorsnätverk för alla grund- och gymnasieskolor för presentation våren -08. Även detta bör vara ett återkommande inslag då skolan och dess kuratorer träffar alla barn.

- Projektet kommer att inkomma med en ansökan till Stadsledningskontorets förnyelseavdelning om finansiering av e-projekt, i syfte att öka tillgängligheten till gruppstöd för medborgarna och etablera en hemsida för information om pågående och planerade grupper.
- Projektet har undersökt förekomsten av parallella föräldragrupper eller andra insatser utifrån föräldraskap och funnit att det finns pågående arbete gällande detta. Dock kommer projektet att arbeta för ett ökat föräldrar fokus utifrån finsk modell enligt Beardslee.
- Samtal har inletts med Röda Korset om möjligheten att få stöd från volontärer för att följa barn till grupp då detta har anförts som ett problem, då grupp inte finns i det geografiska närområdet.

Utvärdering och uppföljning

Projektet har inlett en kontakt med Annemi Skerfving, Institutionen för socialt arbete, Stockholm Universitet och följer det arbete hon driver för FoU-enheten, Regionsförbundet i Uppsala och verksamheten Trappan i Uppsala, där man håller på att utveckla ett utvärderings- och uppföljningsinstrument för gruppstöd för barn. Metoden skall vara användbar för verksamheter i hela landet och kunna användas oavsett inriktning på grupp. En slutrapport kommer efter sommaren -08. Projektet följer även Barnkrafts diskussioner om utvärdering för att se om det finns möjligheter till samordning och samarbete.

Pågående eller planerade grupper

I den kartläggning som projektet genomförde i början av mars månad -08. Så framgår att frivilligsektorn väl svarar upp mot det som kan anses vara deras ansvar inom befintlig resurs. ErstaVädpunkten, Alla Kvinnors Hus samt Källan erbjuder gruppstöd. De uppbär alla verksamhetsstöd från staden. Ersta Fristad har tillkommit som aktör, gällande gruppstöd för barn som har upplevt våld i familjen. Man hoppas kunna starta grupp inom kort. Ersta Fristad uppbär för denna verksamhet projektstöd ifrån staden samt medel från Länsstyrelsen. Stadsdelsförvaltningarna redovisar en viss ökning av gruppstöd och har flera samarbeten på gång mellan stadsdelsförvaltningarna.

Projektet Centrum för gruppstöd arbetar enligt följande övergripande mål

- att stadens samarbete med frivilligsektorn innebär fler möjligheter för utsatta barn och ungdomar att få stöd.
- att stadens verksamhet inom individ- och familjeomsorgen ska genomsyras av ett barnperspektiv.
- att stadens erbjudande om gruppstöd för barn och ungdomar ska vara kontinuerligt och stadigt, lika självklart som t.ex. insatsen kontaktfamilj.
- att en samordnare behövs för koordinering, informationsarbete och för att ta fram system för utvärdering och uppföljning.
- att kontaktytorna och ingångarna till stöd för utsatta barn och ungdomar ska vara många.
- att gruppstöd ska ses som en möjlighet till tidigt stöd för alla som i sitt dagliga arbete kommer i kontakt med utsatta barn, ungdomar eller deras föräldrar.

Projektet kommer under det tredje året att arbeta med

- Att stärka och utveckla stadens samarbete med frivilligsektorn i syfte att åstadkomma fler grupper för utsatta barn och ungdomar i behov av gruppstöd.
- Att gemensamt med frivilligsektorn arbeta för att fler parallella föräldragrupper kan komma till stånd.
- Att samordna och utveckla samarbetet mellan frivilligsektorn, de fjorton stadsdelsförvaltningarna och andra myndigheter och verksamheter som arbetar med barn och ungdomar eller med deras föräldrar.
- Att tillsammans med frivilligsektorn och andra externa aktörer verka för att manualer för arbete med barn och ungdomar i grupp inom området barn som bevittnat våld kommer till stånd.
- Att följa projektet Barnkrafts arbete och se om deras modell går att implementera i resten av staden.
- Att ge information till personal inom övriga programområden inom IoF om stödgruppsverksamheter för utsatta barn och ungdomar.
- Att arbeta med informationsspridning till myndigheter och verksamheter som i sitt dagliga arbete kommer i kontakt med utsatta barn och ungdomar eller föräldrar om stödgruppsverksamheter
- Att inkomma med en ansökan Stadsledningskontorets förnyelseavdelning om finansiering av e-projekt i syfte att öka tillgängligheten till gruppstöd för medborgarna och etablera en hemsida för information om pågående och planerade grupper.
- Att fortsätta referensgruppens arbete inom respektive område med representation från stadsdelsförvaltningarna, frivilligsektorn och olika sakkunniga.
- Att fortsätta regionsvisa möten med ansvariga chefer.
- Att arbeta för ett utökat samarbete mellan kommunen och landstinget gällande gruppstöd för utsatta barn och ungdomar.
- Att arbeta för att utforma lämpliga instrument för utvärdering av gruppverksamheter och uppföljning.
- Att följa utvecklingen på nationell nivå.
- Att arbeta fram ett konkret förslag till permanent central samordningsfunktion för gruppstöd i Stockholms stad.

Projektet kommer att arbeta med att stärka och utveckla samarbetet med frivilligsektorn för att starta fler gruppverksamheter för barn och ungdomar till föräldrar som missbrukar, barn till föräldrar med psykisk ohälsa samt barn som har bevittnat våld.

Bilaga 1

Projektbudget - Tidiga insatser

Huvudman: Socialtjänstförvaltning, Stockholms stad.

Projektnamn: Central samordningsfunktion för gruppstöd för utsatta barn.

Ansvariga kontaktpersoner: Berit Jernberg

Budgeten avser tiden 2008-09-17 – 2009-09-16.

Total projekttid: start 2006-09-18 avslut 2009-09-16 = 36 månader.

Budget

Då medel för gruppleदारarvoden ej tagits i anspråk första halvåret år 2, utgår projektet från att dessa medel kommer att räcka tredje året. Projektet beviljades 710 tkr för det första året och 1 miljon kr för det andra året från Länsstyrelsen. Stadens egen insats är motsvarande. Projektet söker 862 775 kr för det tredje året.

Kostnader:

Personalkostnader inkl. sociala avgifter:

Projektledare ..... 550 000 kr

Lokalhyra inkl adm..... 165 000 kr

Utvärdering:

Internt, uppföljning..... 10 000 kr

Administration:

Information..... 350 000 kr

Varav gruppmanualer 200 tkr, informationsmaterial
och hemsida 75 tkr, affischer, broschyrer, DVD 50 tkr,
övrigt material 25 tkr

Planerade aktiviteter:

Utbildningar..... 400 000

Handledning ..... 100 000 kr

Utvecklandet av uppföljning och utvärderings instrument..... 150 000

Totalsumma projektkostnader..... 1 725 550 kr

Finansiering:

Egen insats..... 862 775 kr

Sökt projektbidrag från Länsstyrelsen 3:a året ..... 862 775 kr

Stockholm den

.....

Eddie Friberg

Biträdande förvaltningschef

Socialtjänstförvaltningen

Stockholms stad

Bilaga 2

Ekonomisk redovisning för projektet Central samordningsfunktion för gruppstöd för utsatta barn och ungdomar tiden 2006-09-18 till 2008-03-18.

Huvudman: Socialtjänstförvaltning, Stockholms stad.

Projektnamn: Central samordningsfunktion för gruppstöd för utsatta barn.

Ansvariga kontaktpersoner: Berit Jernberg

Personalkostnader inkl. sociala avgifter,	
Projektledare	640 tkr
Lokalhyra inkl adm.....	120 tkr
Intern uppföljning.....	15 tkr
Ersta Sköndal/Trappan.....	200 tkr
Material, böcker och DVD.....	10 tkr
Resor, studiebesök och konferens.....	15 tkr
Kostnader för arrangerade möten och konferenser.....	10 tkr
Totalt	1. 010 tkr

Bokade ännu ej utbetalade utgifter:

Projektledare lön resterande år två.....	250tkr
Gruppmanual Källan ,Schizofreniförbundet.....	90tkr
Utbildning BRIS	150tkr
Metod träffar BRIS.....	56tkr
Metodträffar Trappan.....	15tkr
Samarbete Rädda Barnen och Barn Centrum.....	15 tkr
Beardslee	30tkr
BuP Bågen.....	12tkr
Ersta Sköndal/psyk.....	55tkr
Malmö konferens.....	30tkr
Totalt.....	703 tkr

Total summa.....1.713 tkr